

KOMPETENTNE URZĘDY

**- SZKOLENIA I DORADZTWO W ZAKRESIE
PODATKÓW I OPŁAT LOKALNYCH ORAZ
ZARZĄDZANIA NIERUCHOMOŚCIAMI DLA JST**

MATERIAŁY SZKOLENIOWE

więcej szczegółów: facebook.com/innowacyjnejst mtdconsulting.pl/projekty/kompetentneurzedy

Beneficjent

MTDConsulting

MTD Consulting Marcin Król

Partnerzy

Stowarzyszenie Gmin
i Powiatów Wielkopolski

Zrzeszenie Gmin
Województwa Lubuskiego

Związek Gmin
Warmińsko - Mazurskich

Biuro projektu:

MTD CONSULTING Marcin Król
ul. Naramowicka 154
61-619 Poznań
biuro@mtdconsulting.pl
tel. 61 639 4960

Temat 4: Zarządzanie mieszkańcami chronionymi, o których mowa w ust. 53 ustawy o pomocy społecznej

Trener: Krzysztof Bielecki

Segment 2: Zarządzanie nieruchomościami

Wrzesień 2022

Materiały szkoleniowe zostały przygotowane w ramach projektu pn. „Kompetentne Urzędy - szkolenia i doradztwo w zakresie podatków i opłat lokalnych oraz zarządzania nieruchomościami dla JST”, nr POWR.02.18.00-00-0005/21, współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego.

Projekt realizowany przez:

BENEFICJENT

MTDConsulting

PARTNERZY

Spis treści

ROZDZIAŁ 1 Rys historyczny	4
ROZDZIAŁ 2 Uwarunkowania prawne.....	8
ROZDZIAŁ 3 Orzecznictwo	18
ROZDZIAŁ 4 Program wsparcia rodzin „Za życiem”	18

ROZDZIAŁ 1

Historia pomocy społecznej

Pomoc społeczna ma długą tradycję, jej początki sięgają starożytności. We wczesnym stadium rozwoju pomoc nazywana była dobroczynnością.

Przez blisko dwadzieścia wieków formowały się najprzeróżniejsze postacie dobroczynności, przybierające bardzo różne formy organizacyjne. Pierwsze udokumentowane akty filantropijne miały miejsce w gminie jerozolimskiej, a następnie w Syrii, gdzie organizowano specjalne zbiórki dla ubogich oraz rozdawano żywność, odzież i pieniądze. W III wieku wysyłano do jednej z gmin chrześcijańskich rzemieślników, aby nauczyli członków gminy rzemiosła i uchronili przez to przed niedostatkiem. Podstawowe formy dobroczynności obejmowały wówczas wykupienie niewolników, szpitalnictwo, domy opieki dla starców i ubogich, przytułki dla sierot i podrzutków, kształcenie i przysposobienie zawodowe młodzieży, domy pomocy, grzebanie zmarłych i wiele innych.

Pomoc społeczna w Polsce

Tradycje opieki społecznej w Polsce sięgają początków XII wieku i wiążą się z działalnością zakonów i stowarzyszeń religijnych. Już w XVII wieku można znaleźć pierwsze formy zorganizowanej pomocy (górnicy olkuscy groszową składkę od zarobionego złotego przeznaczali na wspólne cele ratowania i wspierania się). Sytuacja Polaków w czasie zaborów była skrajnie odmienna w zakresie pomocy, na jaką mogli liczyć ze strony organów państwowych poszczególnych zaborców. W zdecydowanie najkorzystniejszej sytuacji byli mieszkańcy zaboru pruskiego. Obowiązywała tam ustawa, która nakładała na gminy obowiązek zapewnienia wsparcia ubogim. Wsparcie to zdefiniowane było jako udzielenie „przytułku, niezbędnego do życia utrzymania, pieczy potrzebnej w razie choroby, zaś na wypadek śmierci odpowiedniego pogrzebu”³. Prawo do opieki zyskiwały osoby po ukończeniu 24. roku życia (od 1894 r. po ukończeniu 18., a od 1908 r. od 16.

roku życia), zamieszkujące stale w danej gminie przez przynajmniej dwa lata (od 1908 roku przez rok). Prawo to przysługiwało także żonom mężczyzn, którzy takie prawo nabyli oraz dzieciom ślubnym (dzieci nieślubne uzyskiwały takie prawo w miejscu zamieszkania matki). Co ciekawe, przewidywana była możliwość udzielania wsparcia, czy podjęcia terapii wbrew woli osoby zainteresowanej - na przykład przez umieszczenie w zakładzie zamkniętym (zakładzie pracy, zakładzie wychowawczym, szpitalu odwykowym). Wsparcie gwarantowano również obcokrajowcom przebywającym na terenach niemieckich. Prawo austriackie z zakresu pomocy potrzebującym było prawem bardzo niejednolitym - część krajów wchodzących w skład monarchii miała osobne przepisy, nadto niektóre miasta regulowały opiekę nad ubogimi we własny sposób. Ponadto część terytoriów, w tym Galicja, nie posiadała własnych uregulowań i korzystało z ogólnych aktów prawnych, m.in. ustawach: gminnej z 1862 r. i o przynależności z 1863 r. Uprawnionymi do otrzymania opieki od władz gminnych, bo te były ustawowo do tego zobowiązane, były osoby ubogie, tj. takie, które własnymi siłami nie były w stanie utrzymać siebie i swojej rodziny. Brak wewnętrznych uregulowań prawnych w Galicji był odzwierciedleniem braku zainteresowania organów państwowych problemem ubóstwa, stąd też nierzadko zdarzały się przypadki, że gminy nie interesowały się osobami wymagającymi wsparcia, pozostawiając je samym sobie.

Na ziemiach zaboru rosyjskiego istniały rady dobroczynności publicznej na szczeblu guberni, powiatu i miasta, z kolei na wsiach działalność dobroczynną prowadzić miały urzędy gminne. Jednakże w praktyce opieka nad potrzebującymi ze strony państwa nie istniała - wspomniane urzędy były silnie zbiurokratyzowane, zajmowały się intensywną rusyfikacją Polaków i nie cieszyły się zaufaniem obywateli. Opieką nad ubogimi zajmowały się powstające z inicjatywy polskich społeczników stowarzyszenia dobroczynne, charytatywne i filantropijne.

Po odzyskaniu przez Polskę niepodległości w 1918 r., państwowy system opieki i pomocy społecznej był tworzony niemalże od początku, gdyż działania państw zaborczych miały charakter minimalistyczny. Był to okres ciągłych przekształceń i systematycznego rozwoju opieki społecznej, polegający na stopniowym zwiększaniu roli państwa, które bezpośrednio po odzyskaniu niepodległości nie było jeszcze samowystarczalne i wspierały je znacząco organizacje społeczne.

Po pierwszej wojnie światowej Polska zawarła w konstytucji zapis, że:

„Każdy obywatel ma prawo do opieki państwa nad jego pracą, a w razie braku pracy, choroby, nieszczęśliwego wypadku i niedołęstwa – do ubezpieczenia społecznego, które ustali osobna ustawa”

Uchwalenie przez Sejm 16 sierpnia 1923r. „Ustawy o opiece społecznej” dało w Polsce początek państwowemu systemowi opieki zdrowotnej. Dobrowolność, która była cechą dobroczynności została zastąpiona obowiązkiem udzielania świadczeń z funduszy publicznych. Ustawa ta przetrwała ponad pół wieku.

Ustawa o opiece społecznej określała podział zadań między administrację państwową, wojewódzką, powiatową i gminy. Państwo zaś zobowiązało się do opieki w stosunku do osób względem, których miało specjalne obowiązki oraz dotowało na świadczenia, które przekraczały możliwości gminy.

W art. 2 tej ustawy określono, że opieka obejmuje:

- opiekę nad niemowlętami, dziećmi i młodzieżą, zwłaszcza nad sierotami, pólsierotami, dziećmi zaniedbanymi, opuszczonymi, przestępczymi oraz zagrożonymi przez wpływ złego otoczenia;
- ochronę macierzyństwa;
- opiekę nad starcami, inwalidami, kalekami, nieuleczalnie chorymi, upośledzonymi umysłowo i niezdolnymi do pracy;
- opiekę nad bezdomnymi ofiarami wojny i szczególnie ciężko poszkodowanymi;
- opiekę nad więźniami po odbyciu kary;

- walkę z żebractwem, włóczęgostwem, alkoholizmem i nierządem; pomoc instytucjom opiekuńczym prywatnym i współdziałanie z nimi.

W okresie dwudziestolecia międzywojennego miał miejsce rozwój wielu instytucji opieki społecznej. Wybuch II wojny światowej nie przerwał działalności pomocy społecznej. Zadania z zakresu powszechnej opieki społecznej były wykonywane przez Ogólnopolski Komitet Samopomocy (OKS), który działał do 31 marca 1941r. W latach 1945-1990 pomoc społeczna, zwana opieką społeczną przechodziła różne etapy, jednak zawsze była silnie scentralizowana i zbiurokratyzowana. W latach sześćdziesiątych została podporządkowana strukturze służby zdrowia i podlegała Ministrowi Zdrowia i Opieki Społecznej. W 1970r. utworzono zespoły opieki zdrowotnej, a w ich strukturze wyodrębniono działy pomocy społecznej. Działalność ich polegała na udzielaniu świadczeń materialnych, organizacji pomocy środowiskowej i koordynacji działań.

W latach dziewięćdziesiątych wprowadzono w Polsce głębokie reformy systemu zabezpieczenia społecznego. Zasady funkcjonowania pomocy społecznej określiła uchwalona 29 listopada 1990r. nowa ustawa o pomocy społecznej. Ustawa ta odpowiadała aktualnym potrzebom i określiła miejsce pomocy społecznej w systemie zabezpieczenia społecznego. Kładła nacisk na rozwój form pomocy niematerialnej, wprowadziła pracę socjalną oraz różne formy poradnictwa. Został ustalony na potrzeby pomocy społecznej próg ubóstwa. System pomocy społecznej objął pomoc środowiskową w miejscu zamieszkania oraz pomoc instytucjonalną. Ustawa określiła zadania realizatorów pomocy społecznej - państwa i samorządów terytorialnych. Do realizacji celów pomocy społecznej na szczeblu lokalnym zostały utworzone w 1990r. ośrodki pomocy społecznej.

ROZDZIAŁ 2

Ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej

(tj. Dz. U. 2021 poz. 2268, ze zm.);

Ustawa określa:

- 1) zadania w zakresie *pomocy społecznej*;
- 2) rodzaje świadczeń z *pomocy społecznej* oraz zasady i tryb ich udzielania;
- 3) organizację *pomocy społecznej*;
- 4) zasady i tryb postępowania kontrolnego w zakresie *pomocy społecznej*.

Zgodnie z art. 2 u.p.s. pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwycięzenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Z przepisu tego wynika już kilka cech charakteryzujących omawianą dziedzinę.

Najważniejszą z punktu widzenia praktyki zasadą pomocy społecznej jest to, że państwo udziela pomocy osobom potrzebującym niejako w ostatniej kolejności. W prawie zabezpieczenia społecznego pomoc społeczna jest ostatnią możliwością przezwycięzania trudnych sytuacji życiowych. Poprzedzają ją z reguły świadczenia z systemu ubezpieczeń społecznych, jak również zasiłki rodzinne czy pomoc dla bezrobotnych. Należy zauważyć, iż analizowany przepis przewiduje zastosowanie pomocy społecznej przy łącznym spełnieniu dwóch przesłanek: wystąpienia trudnej sytuacji życiowej i niemożliwości jej samodzielnego przezwyciężenia.

Ustawa nie konkretyzuje trudnych sytuacji, jedynie w art. 7 wymienia najczęstsze powody ich powstawania. Okolicznościami generującymi trudności życiowe są w pierwszej kolejności: ubóstwo, bezrobocie i bezdomność. Ponadto pomoc społeczna jest udzielana ze względu na:

- stan zdrowia – z powodu niepełnosprawności, długotrwałej lub ciężkiej choroby,
- potrzebę ochrony dziecka i rodziny – z powodu sieroctwa, przemocy w rodzinie, konieczności ochrony macierzyństwa lub wielodzietności, bezradność w sprawach

opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego (zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych),

- trudności w przystosowaniu i integracji – z powodu opuszczenia zakładu karnego, uzyskania statusu uchodźcy, ochrony uzupełniającej lub zezwolenia na pobyt czasowy udzielone w związku z okolicznością, o której mowa w art. 159 ust. 1 pkt 1 lit. c lub d ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach,
- potrzebę ochrony ofiar handlu ludźmi,
- uzależnienia – z powodu alkoholizmu i narkomanii,
- sytuacje nagłe i nieprzewidywalne – z powodu zdarzenia losowego, sytuacji kryzysowej, klęski żywiołowej lub ekologicznej.

Należy podkreślić, że powyższe wyliczenie ma jedynie charakter przykładowy, a wystąpienie innych okoliczności nie eliminuje możliwości uzyskania świadczeń z pomocy społecznej.

Pomoc społeczna udzielana jest, jeżeli osoba lub rodzina nie może samodzielnie przezwyciężyć trudnej sytuacji życiowej. A zatem państwo udziela wsparcia w ostateczności, po wyczerpaniu przez osobę i rodzinę własnych uprawnień, zasobów i możliwości. Reguła ta wyraża się przede wszystkim w zasadzie subsydiarności pomocy społecznej. Pomoc społeczna jest udzielana, kiedy jednostka lub rodzina nie wykorzystuje własnych uprawnień, zasobów i możliwości, ponieważ ich nie ma lub gdy nie potrafi z nich zrobić użytku. W pierwszym przypadku wsparcie następuje poprzez udzielenie świadczenia pieniężnego lub niepieniężnego, w drugim przypadku rola pomocy społecznej polega na wskazaniu podmiotowi sposobów i możliwości wykorzystania własnych środków i uprawnień. Ustawodawca nie definiuje pojęć „uprawnienia”, „zasoby”, „możliwości”, będą one oceniane indywidualnie. Do uprawnień, z których jednostka powinna skorzystać zanim zwróci się o udzielenie świadczeń z pomocy społecznej należy zaliczyć w szczególności prawo do: emerytury, renty, zasiłków z ubezpieczenia społecznego, świadczeń rodzinnych, zasiłku dla bezrobotnych,

świadczeń alimentacyjnych. Pojęcie „zasobów” należałoby odnieść do sytuacji majątkowej osoby zainteresowanej, głównie do jej dochodów, wartościowych przedmiotów, nieruchomości, wierzytelności, Natomiast pod pojęciem „możliwości” kryją się właściwości psychofizyczne jednostki, kwalifikacje zawodowe, posiadane umiejętności, aktywność, zaradność życiowa, gotowość do współpracy itp.

W wyroku z dnia 15 stycznia 2010 r. (I SA/Wa 1176/09, LEX nr 600022) wojewódzki sąd administracyjny za niedopuszczalne uznał wykorzystywanie środków społecznych przez osoby, które mając możliwość zaspokojenia potrzeb życiowych z własnych środków, nie czynią tego jednak z własnej woli i wyboru. Jeżeli osoba bez żadnego uzasadnienia nie wykorzystuje swoich uprawnień wynikających z ustawy o świadczeniach rodzinnych, oznacza to brak jej współdziałania z pracownikiem socjalnym w rozwiązywaniu trudnej sytuacji życiowej, w której się znalazła. Brak jest jakichkolwiek podstaw prawnych by świadoma bierność w pozyskiwaniu pieniędzy rekompensowana była ze środków finansowych pomocy społecznej. W innym orzeczeniu (wyrok z dnia 6 listopada 2009 r., II SA/Po 307/09, LEX nr 531606), WSA podkreślił, że warunkiem korzystania z pomocy społecznej, w pierwszej kolejności jest - aby jej udzielenie nastąpiło w ściśle określonym celu, jakim jest przezwycięzenie trudnej sytuacji życiowej, po drugie - aby miało to miejsce w konkretnych okolicznościach, tj. w sytuacji, gdy własne uprawnienia, zasoby i możliwości osoby wnioskującej o pomoc uniemożliwiają jej to przezwycięzenie. Z powyższego wynika, że pomoc społeczna powinna zostać udzielona dopiero wtedy, gdy jednostka w sytuacji kryzysowej przestaje być samowystarczalna. Pomoc finansowa na uregulowanie kar za brak biletu podczas przejazdu komunikacją miejską, nie należy do kategorii niezbędnych potrzeb bytowych. Regulowanie kar za brak biletu nie jest celem pomocy społecznej. Za niewykorzystywanie własnych możliwości i zasobów można uznać dysponowanie nieruchomością położoną w centrum atrakcyjnej

miejsowości położonej blisko Warszawy (wyrok WSA z dnia 25 września 2008 r., I SA/Wa 1019/08, LEX nr 535002).

Art. 53 ustawy o pomocy społecznej

„Mieszkanie chronione”

1. Osobie pełnoletniej, która ze względu na trudną sytuację życiową, wiek, niepełnosprawność lub chorobę potrzebuje wsparcia w funkcjonowaniu w codziennym życiu, ale nie wymaga usług w zakresie świadczonym przez jednostkę całodobowej opieki, w szczególności osobie z zaburzeniami psychicznymi, osobie opuszczającej pieczę zastępczą w rozumieniu przepisów o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, młodzieżowy ośrodek wychowawczy, okręgowy ośrodek wychowawczy, zakład poprawczy, schronisko dla nieletnich, a także cudzoziemcowi, który uzyskał w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub zezwolenie na pobyt czasowy udzielone w związku z okolicznością, o której mowa w art. 159 ust. 1 pkt 1 lit. c lub d ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach, może być przyznane wsparcie w mieszkaniu chronionym.

2. Mieszkanie chronione jest formą pomocy społecznej przygotowującą pod opieką specjalistów osoby tam przebywające do prowadzenia samodzielnego życia lub wspomagającą te osoby w codziennym funkcjonowaniu.

3. Mieszkanie chronione może być prowadzone przez każdą jednostkę organizacyjną pomocy społecznej lub organizację pożytku publicznego i w zależności od celu udzielania wsparcia.

Mieszkanie chronione prowadzone jest jako:

- mieszkanie chronione treningowe lub
- mieszkanie chronione wspierane.

W mieszkaniu chronionym treningowym zapewnia się usługi bytowe oraz naukę, rozwijanie lub utrwalanie samodzielności, sprawności w zakresie samoobsługi,

pełnienia ról społecznych w integracji ze społecznością lokalną, w celu umożliwienia prowadzenia samodzielnego życia.

Mieszkanie chronione wspierane przeznaczone jest dla:

- 1) osoby niepełnosprawnej, w szczególności osoby niepełnosprawnej fizycznie lub osoby z zaburzeniami psychicznymi;
- 2) osoby w podeszłym wieku lub przewlekle chorej.

W mieszkaniu chronionym wspieranym zapewnia się usługi bytowe oraz pomoc w wykonywaniu czynności niezbędnych w życiu codziennym i realizacji kontaktów społecznych, w celu utrzymania lub rozwijania samodzielności osoby na poziomie jej psychofizycznych możliwości.

Decyzję o skierowaniu do korzystania ze wsparcia w mieszkaniu chronionym wydaje się na czas określony.

Decyzja o skierowaniu osoby do korzystania ze wsparcia w mieszkaniu chronionym wydawana jest po dokonaniu uzgodnień pomiędzy pracownikiem socjalnym podmiotu kierującego, pracownikiem socjalnym jednostki organizacyjnej pomocy społecznej prowadzącej mieszkanie chronione lub organizacji pożytku publicznego prowadzącej mieszkanie chronione a osobą ubiegającą się o skierowanie do korzystania ze wsparcia w mieszkaniu chronionym lub jej przedstawicielem ustawowym.

Uzgodnienia, o których mowa wyżej, mają formę pisemną i dotyczą:

- 1) celu pobytu;
- 2) okresu pobytu;
- 3) rodzaju i zakresu świadczonego wsparcia;
- 4) odpłatności osoby korzystającej ze wsparcia;
- 5) sposobu zgłaszania planowanej nieobecności w mieszkaniu chronionym;
- 6) zasad i sposobu realizacji programu usamodzielniania osoby korzystającej ze wsparcia lub programu wspierania osoby.

Wsparcie świadczone w mieszkaniu chronionym nie stanowi zaspokojenia potrzeb mieszkaniowych osób lub rodzin.

Korzystanie ze wsparcia w mieszkaniu chronionym, prowadzonym przez podmioty inne niż gmina, powiat lub na ich zlecenie, odbywa się na podstawie umowy cywilnoprawnej zawartej z osobą korzystającą z pobytu w mieszkaniu chronionym lub jej przedstawicielem ustawowym.

ZAKRES USŁUG

Rodzaj oraz zakres usług świadczonych w mieszkaniu wspomaganym powinien być dostosowany do indywidualnych potrzeb mieszkańców, z uwzględnieniem zapisów zawartych w kontrakcie, a w przypadku mieszkań chronionych w indywidualnym programie usamodzielnienia lub wspomaganie osoby.

1) Usługi wspomagające pobyt osoby w mieszkaniu mogą obejmować w szczególności:

- a) pracę socjalną – usługa skierowana na wzmacnianie lub odzyskiwanie zdolności do funkcjonowania osoby w społeczeństwie;
- b) poradnictwo specjalistyczne, w szczególności psychologiczne i prawne oraz doradztwo zawodowe. Poradnictwo powinno być nakierowane na umożliwienie samodzielnego rozwiązania problemu lub wskazanie konkretnego rozwiązania i wytycznych do jego zrealizowania;
- c) usługi opiekuńcze – obejmujące pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, zaleconą przez lekarza pielęgnację oraz zapewnienie kontaktów z otoczeniem;
- d) usługi asystenckie – umożliwiające wspieranie osób w wykonywaniu podstawowych czynności dnia codziennego, niezbędnych do aktywnego funkcjonowania społecznego, zawodowego oraz edukacyjnego.

2) Usługi wzmacniające aktywność osoby w mieszkaniu dotyczą nauki, samoobsługi, samodzielności życiowej, utrzymania lub rozwijania kontaktów społecznych oraz pełnienia ról społecznych, pomoc w wykonywaniu czynności

niezbędnych w życiu codziennym, realizacji kontaktów społecznych, zagospodarowania czasu wolnego, z wykorzystaniem usług dostępnych w społeczności lokalnej, które mogą być realizowane m.in. poprzez:

- a) trening umiejętności praktycznych, którego celem jest nabywanie, rozwijanie lub wzmacnianie samodzielności w zakresie doskonalenia podstawowych czynności dnia codziennego (np. pranie, suszenie odzieży, sprząatanie, korzystanie z urządzeń elektrycznych);
- b) trening higieny, którego celem jest nabywanie, rozwijanie lub wzmacnianie działań w zakresie utrzymania higieny ciała oraz estetycznego wyglądu zewnętrznego;
- c) trening finansowy, którego celem jest rozwijanie umiejętności planowania i wydatkowania dostępnych środków finansowych – w tym związanych z utrzymaniem mieszkania;
- d) trening zarządzania mieszkaniem, w tym zarządzanie zużyciem mediów;
- e) trening kulinarny, którego celem jest nabywanie, rozwijanie lub wzmacnianie umiejętności niezbędnych do życia, jak nauka gotowania, przechowywania żywności itp.;
- f) trening umiejętności spędzania czasu wolnego realizowany poprzez rozwijanie zainteresowań literaturą, audycjami radiowymi, telewizyjnymi, internetem, udział w spotkaniach towarzyskich i kulturalnych, wspólne wyjścia do kina i teatru, sport;
- g) trening interpersonalny, którego celem jest nauka rozwiązywania konfliktów i problemów osobistych, ćwiczenie i nauka zachowań w określonych sytuacjach, rozwój umiejętności społecznych;
- h) trening podejmowania decyzji;
- i) trening umiejętności społecznych umożliwiający kształtowanie umiejętności komunikacyjnych, współpracy w grupie, rozwiązywania konfliktów, radzenia sobie z emocjami oraz modyfikowania zachowań na

bardziej aprobowane społecznie;

- j) rozwijanie umiejętności integracji ze społecznością lokalną;
- k) trening i pomoc w załatwianiu spraw urzędowych;
- l) pomoc w ubieganiu się o uzyskanie mieszkania ze wsparciem, lokalu socjalnego lub mieszkania docelowego – w przypadku osób, które mają możliwość samodzielnego funkcjonowania.

Zakres i rodzaj wspomaganie świadczonego w mieszkaniach chronionych określa Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 26 kwietnia 2018 r. w sprawie mieszkań chronionych.

Rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej

z dnia 26 kwietnia 2018 r.

w sprawie mieszkań chronionych

(Dz.U. 2018 r., poz. 822)

§ 1. Rozporządzenie określa:

- 1) minimalne standardy usług świadczonych w mieszkaniach chronionych;
- 2) minimalne standardy pomieszczeń w mieszkaniu chronionym.

W mieszkaniu chronionym zapewnia się:

- 1) usługi bytowe w postaci miejsca całonocnego pobytu;
- 2) pracę socjalną, o której mowa w art. 6 pkt 12 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej.

Praca socjalna - działalność zawodową mającą na celu pomoc osobom i rodzinom we wzmacnianiu lub odzyskiwaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie poprzez pełnienie odpowiednich ról społecznych oraz tworzenie warunków sprzyjających temu celowi

W ramach minimalnego standardu usług świadczonych w mieszkaniu chronionym treningowym zapewnia się usługi polegające na nauce, rozwijaniu lub utrwalaniu umiejętności w zakresie:

- 1) samoobsługi;
- 2) zaspokajania codziennych potrzeb życiowych;
- 3) efektywnego zarządzania czasem;
- 4) prowadzenia gospodarstwa domowego;
- 5) załatwiania spraw urzędowych;
- 6) utrzymywania więzi rodzinnych;
- 7) uczestniczenia w życiu społeczności lokalnej;
- 8) poszukiwania pracy.

W ramach minimalnego standardu usług świadczonych w mieszkaniu chronionym wspieranym zapewnia się usługi obejmujące pomoc w:

- 1) wykonywaniu czynności niezbędnych w życiu codziennym dotyczących:
  - a) przemieszczania się,
  - b) utrzymania higieny osobistej,
  - c) ubierania się,
  - d) sprząwania,
  - e) zakupów i przygotowywania posiłków,
  - f) załatwiania spraw osobistych;
- 2) realizacji kontaktów społecznych przez umożliwienie osobie:
  - a) utrzymywania więzi rodzinnych,
  - b) uczestnictwa w życiu społeczności lokalnej.

Opłatę za pobyt w ośrodkach wsparcia i mieszkaniach chronionych ustala podmiot kierujący w uzgodnieniu z osobą kierowaną, uwzględniając przyznany zakres usług. Osoby nie ponoszą opłat, jeżeli dochód osoby samotnie gospodarującej lub dochód na osobę w rodzinie nie przekracza kwoty kryterium dochodowego.

**Rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej
z dnia 3 sierpnia 2012 r. w sprawie udzielania pomocy na usamodzielnienie,
kontynuowanie nauki oraz zagospodarowanie (Dz. U. 2012 poz. 954);**

§ 7, ust. 1, pkt 6), lit. a)

„Indywidualny program usamodzielnienia przygotowuje osoba usamodzielniana wraz z opiekunem usamodzielnienia przy współpracy właściwego do przyznania pomocy kierownika powiatowego centrum pomocy rodzinie co najmniej na miesiąc przed osiągnięciem pełnoletności, biorąc pod uwagę sposób i formy: (...) pomocy w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych, w szczególności przez: (...) umożliwienie zamieszkania w mieszkaniu chronionym przez czas określony”

Ustawa

z dnia 8 grudnia 2006 r.

o finansowym wsparciu tworzenia lokali mieszkalnych na wynajem, mieszkań chronionych, noclegowni, schronisk dla bezdomnych, ogrzewalni i

tymczasowych pomieszczeń

t.j. Dz.U. z 2022 r., poz. 377

Ustawa określa zasady:

1) udzielania z Funduszu Dopłat finansowego wsparcia podmiotom realizującym przedsięwzięcia polegające na tworzeniu: (...) b) mieszkań chronionych.

Art. 2. [Definicje legalne] mieszkaniu chronionym - należy przez to rozumieć mieszkanie, o którym mowa w art. 53 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej;

Art. 6. [Wsparcie na tworzenie mieszkań chronionych]

Finansowego wsparcia, o którym mowa w art. 3 ust. 1, udziela się również gminie, jednoosobowej spółce gminnej, powiatowi albo organizacji pożytku publicznego, jako beneficjentowi wsparcia, jeżeli pozyskane w ten sposób lokale mieszkalne będą służyć wykonywaniu zadań z zakresu pomocy społecznej w formie mieszkań chronionych.

ROZDZIAŁ 3

ORZECZNICTWO

II SA/Op 49/17, Prawo do mieszkania chronionego. - Wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Opolu.

TEZA

Mieszkanie chronione ma na celu zapewnienie łagodnego przejścia pomiędzy okresem posiadania zabezpieczenia całkowitych potrzeb w zakresie opieki i utrzymania w instytucjach pomocy społecznej lub pieczy następczej a okresem samodzielnego życia. Mieszkanie chronione może być przyznane każdej osobie fizycznej znajdującej się w trudnej sytuacji życiowej, spełniającej ogólne przesłanki otrzymania pomocy, która ponadto wymaga wsparcia w codziennej egzystencji. Wskazane w art. 53 ust. 1 u.p.s. okoliczności, takie jak: trudna sytuacja życiowa, wiek, niepełnosprawność czy choroba, stanowią zamknięty katalog przesłanek otrzymania omawianej pomocy, jednakże w swej istocie mogą być interpretowane szeroko (poza niepełnosprawnością), z czym pozostaje w związku również zakres podmiotowy tego świadczenia.

IV SA/Wr 629/13, Ustalenie szczegółowych zasad ponoszenia opłat za pobyt w mieszkaniach chronionych. - Wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego we Wrocławiu

TEZA

Radni nie mogą wyliczać w uchwale kręgu osób uprawnionych do korzystania z mieszkania chronionego, ponieważ ta kwestia jest uregulowana bezpośrednio w art. 53 wspomnianej ustawy z 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej.

ROZDZIAŁ 4

Program kompleksowego wsparcia rodzin „Za życiem”

Głównym celem Programu kompleksowego wsparcia dla rodzin „Za życiem” jest umożliwienie rzeczywistej i pełnej integracji społecznej osób niepełnosprawnych oraz wsparcie psychologiczne, społeczne, funkcjonalne i ekonomiczne ich rodzin.

W kontekście wsparcia mieszkaniowego w ramach programu „Za życiem” cel ten będzie realizowany poprzez następujące cele szczegółowe:

- zabezpieczenie potrzeb mieszkaniowych rodzin wychowujących dzieci niepełnosprawne;
- tworzenie i rozwój mieszkalnictwa chronionego oraz wspomaganego na rzecz osób niepełnosprawnych.

W ramach priorytetu IV „Wsparcie mieszkaniowe” program „Za życiem” zakłada m. in.:

- prowadzenie i zapewnienie miejsc w mieszkaniach na potrzeby mieszkalnictwa wspomaganego, w tym chronionego dla osób niepełnosprawnych
- tworzenie mieszkań chronionych i mieszkań wspomaganych dla osób niepełnosprawnych.

Prawa autorskie:

Materiały szkoleniowe udostępnione zostają na zasadach wolnej licencji Creative Commons: uznanie autorstwa, na tych samych warunkach 3.0 Polska (CC BY 3.0 PL). Licencja udzielana jest nieodpłatnie. Pewne prawa zastrzeżone na rzecz autorów. Zezwala się na dowolne wykorzystanie treści pod warunkiem wskazania autorów oraz zachowania niniejszej informacji licencyjnej. Wolno m.in. kopiować, rozpowszechniać w dowolnym medium i formacie, przedstawiać i wykonywać utwór. Tekst licencji dostępny jest na stronie: <https://creativecommons.org/licenses/by-sa/3.0/pl/>